

Projekt povećanja uspješnosti studiranja u tehničkim, biomedicinskim, biotehničkim i prirodnim znanostima, te u informatičko-komunikacijskom području i u interdisciplinarnim studijima vezanim uz ova područja (Voditeljica: prof. dr. sc. Aleksandra Deluka Tibljaš)

Organizirana vršnjačka podrška i podrška nastavnika kroz studij (sustav student-mentor i nastavnik- mentor)

Iz projekta:

Opći ciljevi projekta usklađeni su s općim i posebnim odredbama Ugovora Sveučilišta u Rijeci i Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta (Članak 9. i Članak 10.), a koji se odnose na:

Stjecanje kvalifikacija u razdoblju predviđenom studijskim programom uvođenjem sustavnih, učinkovitih i samoodrživih mjera praćenja i poboljšanja uspješnosti studenata na svim studijskim programima (A1-rezultat 4).

Povećanje broja osoba sa završenim studijem u tehničkim, biomedicinskim, biotehničkim i prirodnim znanostima te u informacijsko-komunikacijskom području i u interdisciplinarnim studijima vezanim uz ova područja (A3-rezultat 3)

Definiranje mentorskog sustava

1. Definicija mentorstva u visokom obrazovanju

Mentorski sustav pruža potporu studentima, kako u postizanju akademskih ciljeva, tako i u razvoju vještina i kompetencija potrebnih za ostvarivanje vlastitih potencijala, profesionalnih i osobnih. Također, mentori svojim iskustvom daju jasan uvid studentima što se od njih, kao budućih akademskih građana, očekuje po završetku obrazovanja.

2. Ciljevi mentorskog sustava

Mentorski sustav kao sustav pružanja potpore studentima tijekom studiranja od strane nastavnika (nastavnik-mentor) i studenata viših godina (student-mentor) ima za cilj stvoriti uvjete koji će povoljno utjecati na poboljšanje učinkovitosti studiranja, a pritom smanjiti broj studenata koji napuštaju studij. Ovaj sustav može biti primijenjen na svim razinama obrazovanja, ali prvenstveno je zamišljen kao potpora studentima preddiplomskih i prvih tri godine integriranih studija.

3. Razlozi uvođenja mentorstva u sustav visokog obrazovanja

Početak studiranja za većinu je studenata vrlo osjetljivo razdoblje u životu koje se poklapa s njihovim sazrijevanjem u samostalne i zrele osobe koje se mogu nositi sa složenim zahtjevima studentskog života. Za određeni broj studenata to razdoblje može biti dosta stresno jer ih prethodno školovanje ili obrazovno iskustvo, kao niti obiteljsko okruženje nije dovoljno pripremio za tako velike izazove. U akademskoj sredini očekuje se od studenata zrelo i kritičko razmišljanje, samostalnost, samosvjesnost, samokontrola i velika privrženost zahtjevnim studentskim obvezama. Također, ne treba zanemariti činjenicu da se početak studiranja poklapa s mnoštvom drugih suprotstavljenih razvojnih potreba, te da većini studenata u ostvarenju nekih osobnih i profesionalnih ciljeva treba potpora okoline. Najčešći problemi vezani uz akademske obaveze odnose se na upravljanje vremenom, ispitnu anksioznost, javne prezentacije pred kolegama i nastavnicima, strah od neuspjeha, probleme s koncentracijom te teškoće u vezi s motivacijom za učenje. Ukoliko se studenti na početku studija suoče s akademskim neuspjehom, često rano gube samopouzdanje i motivaciju za studiranjem, te zanemare učenje i odustaju od studija. Najrizičnija skupina su studenti prve godine studija, te im je potrebno ponuditi niz preventivnih programa kao što je mentorski sustav.

4. Propisi koji reguliraju mentorstvo:

- Bolonjski proces - stavlja studenta u središte nastavnog procesa, nastavni plan temelji se na opterećenju studenta (a ne nastavnika), povećava se mogućnost izbora predmeta (modula) što omogućuje studentima (uz pomoć mentora) u određenoj mjeri oblikovanje vlastitog procesa studiranja, stalno se prati napredovanje u studiju, studenti se pokušavaju osposobiti za samostalno rješavanje problema i sl.
- Zakon o znanosti i visokom obrazovanju (postojanje mentorskog sustava na svim razinama obrazovanja)
- Statut Sveučilišta u Rijeci (pravo studenata na konzultacije i mentorski rad)

- Pravilnik/priručnik o sustavu osiguranja kvalitete (regulira mentorski odnos između nastavnog, stručnog, administrativnog osoblja i studenata; opisuje potrebu osiguranja svih potrebnih resursa za ponuđeni program – kvalitetan kadrovski, ali i prostorni kapacitet, potpore u vidu konzultacija, tutorstva, administrativnu podršku, službe za potporu studentima s određenim teškoćama i savjetovišta za studente; regulira potrebu dostupnosti svih resursa studentima i otvorenost za povratne informacije onih koji ih koriste).

5. Zadaci mentora

Mentor daje osnovne smjernice studentu na početku studija, prati rad i napredovanje studenta tijekom godine, nastoji osigurati stručnu i administrativnu potporu s ciljem uspješnijeg i kvalitetnijeg studiranja, pomaže ili upućuje studenta na različite službe ili odgovorne osobe ukoliko mu se student obrati zbog nekih problema ili primjedbi vezano za studij, upoznaje ga s nastavnim i vannastavnim mogućnostima koje nudi sastavnica i sveučilište, te svojim angažmanom i primjerom pokušava djelovati poticajno na studente.

6. Tko može biti mentor

Nastavnik-mentor imenuje se iz redova uspješnih nastavnika (u znanstveno-nastavnom zvanju, nastavnom ili suradničkom zvanju), vodeći računa o pravilnoj raspodjeli mentorstava među zaposlenicima svake akademske godine. Nastavnik ne bi trebao imati više od 15 mentorstava istovremeno.

Student-mentor imenuje se među uspješnim studentima završnih godina studija koji pokazuju interes za ovu aktivnost i koji se bave studentskim aktivizmom. Na temelju opisa interesa (volontiranje, kultura, sport, studentski aktivizam) studenti će biti povezani sa svojim studentskim mentorima.

7. Uspostava mentorskog sustava na sastavnici

Svaka sastavnica trebala bi imenovati dva koordinatora: jednog iz redova nastavnika (prodekan zadužen za pojedini studij ili voditelj studijskog programa ili pročelnik odsjeka ili drugi nastavnik koji će biti odgovoran za sustav mentorstva) i jednog koordinatora iz redova studenata. Neposredno prije početka akademske godine na organiziranoj radionici pri Sveučilištu koordinatori se upoznaju s ciljevima koji se žele ostvariti uvođenjem ovog sustava, svojim zadacima i metodologijom rada.

Zadaci koordinatora za mentorski sustav na sastavnici su slijedeći:

- 1) određivanje mentora nakon završenog upisa studenata u prvu godinu studija (po završetku oba upisna roka) koje predlažu vijećima sastavnice na odobravanje.
- 2) provođenje radionice za buduće mentore (iz redova nastavnika i studenata) radi upoznavanja s ciljevima koji se žele ostvariti uvođenjem ovog sustava, s metodologijom rada, dinamikom praćenja rada, dinamikom međusobnih sastanaka i ostalim zadacima mentora (1 radionica na početku akademske godine)

- 3) provođenje radionice za studente upisane u prvu godinu (brucoše) pojedinih studija na sastavnicama radi upoznavanja s ovim sustavom (broj radionica ovisi o broju upisanih studenata na početku akademske godine)
- 4) kontinuirano promoviranje ovog sustava radi podizanja motivacije nastavnika i studenata viših godina za rad sa studentima kroz mentorski sustav (kroz povremene tematske točke na vijećima sastavnica tijekom akademske godine)
- 5) pružanje pomoći mentorima u njihovim zadacima i koordiniranje njihovih aktivnosti (kontinuirano tijekom cijele akademske godine)
- 6) informiranje o mentorskom sustavu preko službenih mrežnih stranica sastavnice ili oglasnih ploča (stavljanje potrebnih obavijesti na početku akademske godine: popis upisanih studenata i dodijeljenih mentora s potrebnim podacima za uspostavljanje međusobne komunikacije, poveznica na on-line brošuru na mrežnim stranicama Sveučilišta u Rijeci i dr.).
- 7) provedba ankete kao metode praćenja zadovoljstva studenata mentorskim sustavom (u zadnjim tjednima nastave)

8. Upoznavanje studenata-brucoša s postojanjem mentorskog sustava

O postojanju i značaju mentorskog sustava studenti-brucoši trebaju biti upoznati već na uvodnom (imatrikulacijskom) predavanju na samom početku akademske godine (od strane dekana ili prodekana za nastavu ili samog koordinatora).

Odgovorna osoba na sastavnici (koordinator iz redova nastavnika i studenata) dužna je studente upoznati s ciljevima i metodologijom rada u mentorskom sustavu kroz provođenje barem jedne radionice odmah na početku akademske godine. Također ih treba upoznati s postojanjem on-line brošure/prezentacije s detaljnim opisom ciljeva i značenja mentorskog sustava u poboljšanju učinkovitosti studiranja, a koja će biti dostupna na mrežnim stranicama sastavnice ili sveučilišta.

9. Upoznavanje mentora i studenta

Mentor poziva studente na prvi sastanak i međusobno se upoznaju. Dinamika daljnjih sastanaka ne mora biti strogo definirana, već ovisi o potrebi sastajanja. Mentor ima zadatak barem 2-3 puta semestralno pozvati studente na razgovor kako bi bio upoznat s njihovom dinamikom studiranja, položenim ispitima, kao i problemima s kojima se susreću. Također, studenti mogu potaknuti sastanak s mentorom svaki put kad im to zatreba, poštujući druge obveze i radno vrijeme nastavnika-mentora ili obaveze studenta-mentora.

10. Stručna i administrativna podrška studentima kroz mentorski sustav (nastavnik-mentor i student-mentor)

Mentor ima važnu ulogu u usmjeravanju studenta na pojedine stručne službe ili odgovorne osobe koje im, ovisno o problemu ili potrebama studenta, mogu pružiti stručnu i administrativnu podršku tijekom studiranja vezano za:

A. osnovnu organizaciju sastavnice

- postojanje nastavnih baza, katedri, zavoda, odjela, odsjeka i dr.
- rad administrativnih službi (Služba za studentske poslove i dr.)
- rad knjižnice
- značenje voditelja predmeta, pročelnika katedre/odsjeka, voditelja studija, prodekana zaduženog za pojedine studijske programe, prodekana za nastavu, dekana
- rad studentskih organizacija i udruga
- izbor i rad studentskih predstavnika (u radu dekanskog kolegija, u radu povjerenstava, u iznošenju studentskih problema i sl.)

B. prava i obveze koje proizlaze iz pravnih akata sveučilišta i sastavnice (Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, Pravilnik o studijima Sveučilišta u Rijeci, Pravilnik o ocjenjivanju, Etički kodeks studenata, Pravilnik o stegovnoj odgovornosti, Pravilnik i Priručnik o kvaliteti studiranja, Programski ugovor, Ugovor o studiranju)

- prava i obveza tijekom studija
- propisano trajanje studija
- najčešći uzroci prestanka statusa studenta
- pojam odnosnih studentskih prava (subvencionirana prehrana, prijevoz i sl.)
- parametri upisa u višu godinu i razlozi uvođenja participiranja u troškovima studija
- mogućnost ostvarivanja prava na „mirovanje“ studentskih obveza
- mogućnost ulaganja žalbe na ispit
- mogućnost sudjelovanja u obrazovnom procesu (demonstrature i sl.) i uključivanja u znanstveni rad
- mogućnost sudjelovanja u ocjenjivanju kvalitete nastave i nastavnika

C. studijski program:

- nastavni plan pojedinog studija
- organizacija pojedinog studijskog programa (semestri, turnusi, trimestri...)
- oblici provedbe nastave (predavanja, seminari, vježbe...)
- sadržaj studijskog programa (obvezni i izborni predmeti, moduli, ..)
- predviđeni ishodi učenja cjelokupnog studijskog programa
- usklađenost studijskog programa s istovjetnim programima u inozemstvu (priznavanje diploma, regulirane profesije)
- oblici provjere ishoda učenja
- značenje ECTS bodova dodijeljenih predmetima
- uvjeti upisa studenata u višu godinu studija uz zadovoljavanje preduvjeta za upis pojedinih predmeta
- način završetka studija (završni/diplomski rad i/ili diplomski ispit)
- mogućnosti upisa zajedničkih izbornih predmeta s drugih studija (unutarnja mobilnost)
- mogućnosti studentske razmjene i priznavanja stečenih ECTS bodova (Erasmus, CEEPUS programi i sl.)
- nastavak školovanja nakon završetka studija (druga i treća razina obrazovanja, cjeloživotno obrazovanje, formalno i informalno obrazovanje...)

D. izvedbu nastave iz pojedinog predmeta:

- izvedbeni nastavni plan (voditelj predmeta, suradnici u nastavi, mjesto izvođenja nastave, satnica izvođenja nastave, pravila ocjenjivanja na predmetu, popis literature)
- princip kontinuirane provjere znanja tijekom nastave (sustav ostvarivanja 70% ocjene na predmetu)
- mogućnost dolaska na konzultacije kod predmetnog nastavnika
- način polaganja završnog ispita (usmeni, pismeni, praktični...)
- datumi odobrenih ispitnih rokova (ispitni termini) i broj mogućih izlazaka na ispitne rokove u akademskoj godini
- način prijave i odjave za parcijalne provjere znanja i završni ispit
- načini ocjenjivanja (relativno, apsolutno), kriteriji ocjenjivanja (preddiplomski i diplomski kriteriji), vrste ocjena (izražene brojkom, slovom i postotkom)
- način informiranja studenta o zadacima na pojedinom kolegiju, ostvarenim rezultatima provjera znanja, i sl. (mrežna stranica katedre, share-portali katedri, ...)
- popis obvezne i dopunske literature, te dostupnost nastavnih tekstova na mrežnim stranicama

E. mogućnost uključivanja u znanstveno-istraživački rad na sastavnici

- postojanje znanstveno-istraživačkih projekata koje vode nastavnici
- postojanje studentskih znanstveno-istraživačkih projekata na sastavnici

F. mogućnost rješavanja ostalih čimbenika koji mogu utjecati na studiranje kao što su:

- otežani socijalno-ekonomski uvjeti studiranja (pružanje informacija o stipendijama i fondovima - fond Aleksandar Abramov, ...)
- individualni problemi vezani uz lošu akademsku i socijalnu prilagodbu - psihološki čimbenici koji otežavaju studiranje (upućivanje na različite službe - Studentski savjetovališni centar)
- potrebni pravni savjeti (Sveučilišno pravno savjetovalište, studentski pravobranitelj)
- arhitektonske i druge barijere kod osoba s invaliditetom (upućivanje na osobu na fakultetu zaduženu za osobe s invaliditetom ili sveučilišni Ured za osobe s invaliditetom...)
- problemi sa studentskim smještajem (pomoć pri pronalasku smještaja, upućivanje na studentsku službu koja se time bavi)
- ostvarivanje prava na dobivanje zdravstvene zaštite (upućivanje na doktore obiteljske medicine zadužene za studente koji dolaze iz drugih županija)
- problemi usklađivanja radnog vremena studenata koji studiraju u dijelu radnog vremena (izvanredni studenti) sa studentskim obvezama

11. Uspješnost mentorskog sustava temelji se na:

- posjedovanju vještina komunikacije sa studentima (vještina aktivnog slušanja, poštovanja i tolerancije prema studentima, vještina razvoja odnosa povjerenja, uspostavljanje kvalitetnih profesionalnih odnosa uz postavljanje granica)
- znanju i informiranosti mentora s ciljem pružanja potpore studentima
- temeljnim etičkim načelima u obostranom odnosu
- emocionalnoj brizi i predanosti za studenta
- pružanju potpore savjetovanjem, osnaživanjem, praćenjem i usmjeravanjem

12. Evaluiranje uspješnosti mjere uvođenja mentorskog sustava

Na kraju akademske godine koordinatori mentorskog sustava na pojedinim sastavnicama imaju zadatak provesti anketu o zadovoljstvu studenata sustavom mentorstva, kako bi se na osnovu toga moglo pristupiti poboljšanjima sustava. Anketa će biti anonimna, te će osim zadovoljstva studenta svojim mentorima, također pokazati i učestalost njihovih susreta, te korisnost pruženih informacija. Svakoj sastavnici, kao način motivacije za uključivanje u mentorski rad sa studentima, daje se mogućnost izbora najboljeg mentora („naj-mentor“ iz redova nastavnika i studenata).

Korištena literatura:

Larisa Buhin Lončar, Aleksandar Jakir, Valentina Kranželić, Tihomir Luković, Valentina Novak, Maja Petković, Daria Vučijević, Anita Vulić-Prtorić, *Studenti s invaliditetom – mentorstvo i konzultacije*, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, 2012.

Članovi radnog tima:

- prof. dr. sc. Jagoda Ravlić-Gulan (voditeljica podprojekta)
- prof. dr. sc. Sanja Smojver Ažić (Studentski savjetovanišni centar)
- doc. dr. sc. Ines Kolanović (predstavnik Odbora za kvalitetu Sveučilišta u Rijeci)
- Sven Pal (student i član Odbora za unapređivanje i osiguravanje kvalitete Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci)